

Wspomnienie o dr Jadwidze Michalskiej

(17 września 1939–25 stycznia 2009)

Dr n. biol. Jadwiga Michalska, urodzona w Sosnowcu, absolwent Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego, była wieloletnim pracownikiem naukowym Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie, Oddział w Gliwicach. Bezpośrednio po uzyskaniu stopnia magistra mikrobiologii w 1963 r. pracowała przez trzy lata w Katedrze Biologii Sanitarnej Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Następnie, od roku 1966 związała się już na stałe z Zakładem Biologii Nowotworów Centrum Onkologii – Instytutu w Gliwicach.

Jadwiga Michalska – „Jagoda”, jak ją zwykle nazywaliśmy – pracowała początkowo nad strukturą chromosomów metafazowych białaczki u myszy oraz analizowała przy pomocy mikroskopii elektronowej ultrastrukturę powtarzających się frakcji DNA i hybryd DNA-RNA. W roku 1977, na podstawie wyników badań z zakresu struktury chromosomów metafazowych komórek białaczki mysiej, uzyskała stopień doktora nauk biologicznych. Stopień nadała Rada Naukowa Instytutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN we Wrocławiu.

Po utworzeniu w Zakładzie Biologii Nowotworów pracowni mutagenety i kancerogenezy środowiskowej dr Michalska brała aktywny udział w badaniach nad wpływem skażeń powietrza na materiał genetyczny człowieka w przypadku narażenia zawodowego i środowiskowego. Badania prowadzono na DNA izolowanym z krwinek białych krwi obwodowej lub chromosomach metafazowych, uzyskanych z krótkoterminowych hodowli limfocytów krwi obwodowej. Badania te wykazały, że pracownicy koksowni, zatrudnieni bezpośrednio przy piecach kok-

sowniczych, mają znaczne uszkodzenia DNA, mierzone poziomem adduktów, jak również strukturalne uszkodzenia w chromosomach metafazowych.

Dalsze badania populacyjne, przeprowadzone na mieszkańcach Górnego Śląska nienarażonych zawodowo i niepalących tytoniu, wykazały podobne, choć mniej nasilone uszkodzenia materiału genetycznego, będące konsekwencją zamieszkiwania w tym wysoko uprzemysłowionym rejonie. Referencyjne grupy kontrolne pochodziły z terenów, gdzie nie było zanieczyszczeń przemysłowych (Biała Podlaska i Białystok). Dr Michalska była czynnym organizatorem grup badawczych wyjeżdżających „w teren” w celu pobierania materiału badawczego, a w laboratorium była kompetentnym badaczem, zwłaszcza w zakresie analizy uszkodzeń chromosomalnych. Pamiętamy wszyscy Jej oddanie badaniom laboratoryjnym, uczynność i koleżeństwo.

Wspomniane wyżej badania epidemiologiczne zostały opublikowane w 22 artykułach, które wzbudziły duże zainteresowanie w świecie. Dr Michalska była współautorem tych publikacji. Wyniki te były także prezentowane na sympozjach i konferencjach międzynarodowych: w 35 streszczeniach doniesień zjazdowych dr Michalska figuruje jako współautor; czynnie uczestniczyła w trzech międzynarodowych zjazdach – w Ulm, Warnie i Brukseli.

Dr Jadwiga Michalska szkoliła się na dwóch kilkumiesięcznych wyjazdach w Zakładzie Mikroskopii Elektronowej Instytutu Patologii w Uniwersytecie Humbolta w Berlinie i w Zakładzie Biologii Zwierząt w Uniwersytecie Genewskim. Za swoje osiągnięcia została wyróżniona odznaką honorową „Za zasługi dla ochrony zdrowia” oraz dwiema nagrodami zbiorowymi.

W latach 90. Jagoda Michalska czynnie angażowała się w prace Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” i przez dwie kadencje była przewodniczącą tej Komisji. Była osobą wrażliwą na potrzeby społeczne, wzbudzającą zaufanie, skrupulatną. Przez lata czyniła usilne starania o podniesienie warunków finansowych i uposażeń pracowników Instytutu.

Jagoda Michalska zmarła nieoczekiwanie 25 stycznia 2009 r. Jej prochy zostały złożone w grobie rodzinnym w Sosnowcu. Pozostanie w naszej pamięci jako człowiek uczciwy, skromny, trochę nieśmiały, ale jednocześnie twardy, gdy chodzi o obronę słuszných wartości.

Prof. dr hab. med. Mieczysław Chorąży

Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie
Oddział w Gliwicach